

СТОЯЧА ВОДА ЧИ ВОДОСТІЙ?

Фахівці природничих дисциплін стверджують, що *стояча вода* і *водостій* – це не те саме. Як бути?

У словосполученні «стояча вода» є активний дієприкметник теперішнього часу із суфіксом *-яч-*. Подібні слова на *-ач-* (*-яч-*), *-уч-* (*-юч-*) у сучасній українській мові вживаються рідко і їх радять уникати, замінюючи описовими зворотами чи словоформами без зазначених суфіксів. Наприклад, працюючий робітник – *той, що працює; працівник*; перемагаюча армія – *армія, що перемагає*; замерзаючий ставок – *ставок, що замерзає*. Форми на зразок *стояча вода, лежачий камінь* з наголошеним суфіксом *-ач-* (*-яч-*) так само, як форми на *-уч-* (*-юч-*) – *кипучий водоспад, палючий вітер*, втративши значення часу й виду та здатність керувати іменником, набули прикметникових ознак (вони вказують постійну ознаку предмета). А прикметник відрізняється від дієприкметника тим, що вказує на сталу, не зумовлену конкретною дією ознаку: *ведуче колесо, шиплячий звук*.

Лексикографічні джерела української мови засвідчують вживання дієприкметника *стоячий* у значенні прикметника '3. Який не тече, не проточний (про воду)'. Тобто *стояча вода*. // 3 такою водою *стояче болото*. Фразеологізм *стоячі хвилі* (СУМ IX: 746; Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К. – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007: 1398; далі – Бус.).

Зважаючи на рекомендації філологів уникати активних дієприкметників, можна як синонімічні використовувати заміники до словосполучення «стояча вода»: *водостій, нетеча, нетіч, охабисько, мочило, калабаня*. Цей ряд зафіксовано ще в лексикографічному виданні «Словник геологічної термінології (проект)» П.А. Тутковського (Київ, 1923, с. 6). Є відповідник *водостій* і в сучасних словниках (СУМ I: 722, Бус.: 199).

Сему 'тиха течія річки', як твердить дослідниця народних географічних термінів на позначення річки та її частин у центральноукраїнських говірках Тетяна Громко, передають назви, які можна погрупувати так: *водостій, водостой, гладь*,

заводь та ін. Спокійна течія річки візуально справляє враження, що вода стоїть на одному місці: *Василь помітив шматки дерева, що пливли річкою і зупинилися на водостой коло берега* (І. Чендей).

Хоча в українській мові можна вибудувати словотвірний ланцюжок від твірної основи *водостій-* (*водостійкий, водостійкість*), саме слово *водостій* як синонім до «стояча вода» не набуло активності.

Ніна Яценко

ХЬЮДАГОГІКА / Х'ЮТАГОГІКА

Зазначені слова співзвучні зі звичними для нас «педагогіка» і «андрагогіка». Перше – найбільш активне. Як засвідчують інтернет-джерела, десь у 2000 році уведено в науковий обіг поняття х'ютагогіка (від грец. εαυτός – сам і грец. άγω – вести), у 2013 – воно вже актуалізоване в російськомовному просторі, і ось через приблизно 10 років до нас докочується ця хвиля. Хто вперше чує це слово, то пояснимо, що воно означає звичайнісіньку самоосвіту (букв. 'самоведення'). Різниця в тому, що з поняттям «педагогіка» пов'язано педагогоорієнтоване навчання. А в цьому випадку – учнеорієнтоване навчання.

У школах, як відомо, намагаються поширювати досвід хакатонів. Різниця у впровадженні моделі співробітництва в тому, що в закритих професійних товариствах, де від 2 до 7 днів дорослі розробляють якусь проблему, знаходять під час мозкового штурму її розв'язок, в освітньому учнівському середовищі планують багато заохочувальних для навчання напрямів навчально-дослідної діяльності та розваг для дітей. Нова модель підхоплюється, інтегрується в інші середовища, де вона видозмінюється...

Так і з х'ютагогікою. Це навчання дорослих, навчання часто з використанням цифрових форматів. Якщо у нас така розвинута система **самоосвіти**, то для чого заступати це усім зрозуміле слово?